

Situace, která vložila Naujocksovi do rukou jednoznačnou šanci. Alfred Helmut musel přece po šest týdnů dělat děvečku pro všechno. Obsluhoval u stolu, nosil Dielsovi a Kobelinskému jídlo, doléval sklenice – a pečlivě, přepečlivě naslouchal. Co konkrétně vyslechl, není známo, svému životopisci později svěří, že se „hovořilo o aktivní spolupráci“, což ovšem mohlo znamenat velmi mnoho i absolutní nic. Ať tak, či onak, Naujocks si každou vyslovenou větu vrýval do paměti...

Deset dní poté vypukl v Eichenallee 16 poplach.

Hned brzy ráno volali z Mnichova, že SS-brigadeführer Heydrich vykoná v Berlíně inspekční návštěvu. K odpolednímu rychlíku se mu má bez jakýchkoliv dalších oficialit poslat vůz. Kobelinski si uvědomil, že by nemuselo jít jen o mecenášovo přátelské poklepání po ramenou, propadl panice a udělal chybu, která se mu stala osudnou. Shromáždil totiž své podřízené a nařídil: „Nikdo se nesmí před říšským náčelníkem SD zmínit o Dielsově návštěvě!“ Bylo-li Kobelinského jednání s náčelníkem gestapa skutečně jen formální a v podstatě bezvýznamné – a mnohé svědčí o tom, že ano –, pak je Hans Kobelinski teprve tímto požadavkem povýšil do jiné roviny: učinil z něho skrývanou intriku. Ošklivě proti němu navíc zahrála i náhoda. Jeho osobní šofér, se kterým tak dobře vycházel, byl nemocný, a pro Heydricha musel na nádraží dojet náhradník.

Kdo?

Kdo jiný, bezstarostně rozhodl nic netušící SS-standartenführer, než muž v trestu: Naujocks.

To další je už příběhem boxerovy rány pod pás.

Trochu nervózní Naujocks jel prý se služebním autem do města. V 15.45 zaparkoval před nádražím. Reinharda Heydricha znal pouze z fotografií v novinách, ještě nikdy se s ním osobně nesetkal. Starost mu dělaly také formality, s nimiž neměl

zkušenosti. Má svého mocného šéfa ve voze posadit vedle sebe, nebo dozadu, jak ho má na veřejnosti oslovit...? Nádražní rozhlas ohlásil mnichovský expres. Naujocks se netrpělivě rozhlížel mezi cestujícími. Pak se z davu vynořila vysoká postava v černé uniformě SS, s vyleštěným opaskem a v nablýskaných botách – jako kdyby Heydrich právě ukončil přehlídku a nevystupoval z vlaku, v němž strávil mnoho hodin. Podal Naujocksovi aktovku a posadil se na zadní sedadlo. Automobil se rozjel berlínskými ulicemi a jeho řidič usilovně přemýšlel o tom, co si pro Heydrichovy uši předem připravil.

„Měl jste dobrou cestu?“ zeptal se.

Pokus o konverzaci nebyl odmítnut, a tak se dal do řeči: „Vím, brigadeführere, že jste několik let působil v Kielu. Doufám, že na toto město vzpomínáte rád.

Narodil jsem se tam.“

Heydrich projevil zájem, choval se uvolněně, příštích dvacet minut si tedy povídali o námořnictvu a o místech, která oba navštívili. Když zastavili u cíle cesty, bavili se již téměř jako přátelé. Ve dveřích je přivítal Hans Kobelinski. Viditelně nebyl ve své kůži a nervozity se nezbavil po celou dobu náčelníkovy návštěvy. Ani Heydrichovi to neušlo a při večeři se zeptal:

„Nejste nemocen? Asi příliš mnoho pracujete. Neměl byste si vzít dovolenou?“

Pak se přiblížila půlnoc a Alfred Helmut se znovu stal šoférem. Tentokrát se

Heydrich posadil na přední sedadlo a téměř okamžitě se zeptal:

„Jak se vám tady líbí?“

„Jsem vcelku spokojen.“

„A služba?“

Nyní už nemohl Naujocks váhat, tlačil ho čas, a chopil se tedy příležitosti. Vyprávěl o vzájemné nedůvěře a různých omezeních. Pak o Kobelinského homosexuálních

vztazích k šoférovi a některým dalším podřízeným. Přidal i leccjaké jiné drby. A až na závěr si nechal hlavní trumf: rozhovořil se o Rudolfovi Dielsovi, o jeho návštěvě, kterou měli všichni za povinnost před Heydrichem utajit, citoval, co si Diels s Kobelinským povídali. Heydrich mlčel, ale Naujocks cítil, že jeho slova zapůsobila. Když se s ním SS-brigadeführer rozloučil a nasedl do nočního vlaku směr Mnichov, tušil už Alfred Helmut, že vyhrál. Nepříliš čistě, ale vyhrál.

Důsledky Naujocksova snažení se dostavily rychleji, než by kdo čekal. Heydrich nadevše miloval bleskové úder.

Týden po šéfově odjezdu se v Eichenallee bez ohlášení objevil náčelník mnichovského úseku sicherheitsdienstu, vstoupil do Kobelinského kanceláře a za zavřenými dveřmi spolu strávili asi hodinu. Když vyšli ven, byl Kobelinsky bledý a zdálo se, že nemá daleko k zhroucení. Roztřeseným hlasem oznámil svému štábu, že opouští úřad. A hned druhého dne se přišel představit jeho nástupce dr. Hermann Behrends, Heydrichův přítel z mladých let. K tomu došlo – soudě podle data nástupu do funkce náčelníka OA-SD Ost, uvedeného v Behrendsově osobním dotazníku – v lednu 1934. Pouhé vyhnání z funkce však Heydricha, který v setkání Diels-Kobelinski viděl komplot proti své osobě, dostatečně neuspokojilo. Žádal víc. Čtrnáctého března 1934 poslal proto říšský vůdce SS Himmler ze svého mnichovského sídla v Gabelsbergerstrasse 31 SS-standartenführerovi Hansi Kobelinskému dopis s nepříliš potěšujícím obsahem:

„Podle trestního disciplinárního řádu (SSDV No.15) degraduji Vás na esesmana.

Důvody:

1. Tím, že jste sdělil tajné služební záležitosti SD Berlín jisté dívce, porušil jste nejhrubším

způsobem povinnost služební mlčenlivosti, k níž jste byl jako vedoucí SD v Berlíně obzvlášť zavázán.

2. Provinil jste se také pohaněním a ohrožením vašich služebně nejvýše nadřízených, reichsführera SS a brigadeführera Heydricha, tím, že jste podle shodné výpovědi čtyř svědků v přítomnosti podřízených příslušníků SS své nové služební pověření, schválené reichsführerem SS, označil za podlost a hrozil, že ještě reichsführerovi SS a brigadeführerovi Heydrichovi ukážete, zač je toho loket, a že Vás ještě poznají.

Od přísnějšího potrestání jsem upustil po zvážení Vaší dlouholeté příslušnosti k SS. Reichsführer SS H. Himmler.“

A co Naujocks?

Pomsta, jak už to tak bývá, šla ruku v ruce s odměnou pro toho, kdo se o ni přičinil. Alfred Helmut byl první, pro koho si po svém uvedení do úřadu poslal nový náčelník dr. Behrends. V srdečném rozhovoru mu tlumočil Heydrichovy pozdravy a oznámil mu také, že říšský vůdce sicherheitsdienstu doporučil, aby byl Naujocks povýšen na staršího šéfa sekce a zvýšil se mu plat.

„Stanete se tak ve skutečnosti mým asistentem,“ řekl významně dr. Hermann Behrends.

„Věřím, že svého rozhodnutí nebudete litovat. Učiním pro to vše, co bude třeba.

Máte pro mne nějaký konkrétní úkol?“ zeptal se Alfred.

„Ano,“ odpověděl Behrends. „Trochu to tu zreorganizujeme. Předložte mi své návrhy.“

„Jestliže vás může Behrends dočasně postrádat,“ řekl prý Heydrich Naujocksovi, když ho přijal ve své pracovně, „podívejte se na Horvathovu záležitost důkladněji.“

„V Praze?“

„Ano. Ale žádné násilí, klidnou hlavu.“

Zdá se, že náčelníka sicherheitsdienstu případ opravdu přitahoval. A líbila se mu zřejmě i iniciativa mladého muže, který už jednou dokázal zvolit vhodný okamžik ke svému sdělení. Neuškodí, když si teď své schopnosti vyzkouší v náročnějším terénu. Kdyby se podařilo dokázat, že důstojníci německé armády zásobují onoho Čecha informacemi, které se pak dostávají do Moskvy, dostal by tím on, Heydrich, do rukou cenný argument. Zabodoval by především proti Canarisovi, dokázal by malé schopnosti jeho abwehru na poli kontrarozvědky podobným způsobem, jako před časem demonstroval neschopnost Dielsova gestapa na úseku obrany proti vnitřnímu nepříteli. Kdo by po takovém úspěchu mohl sicherheitsdienstu vyčítat, že nedodrží dohodnuté „desatero přikázání“? Kdo by se odvážil připomínat, že ani sledování vojenských přidělců u zahraničních zastupitelských úřadů v Berlíně, na jehož základě se přišlo Horvathovi na stopu, nepatří podle „desatera“ do náplně SD?

„Chci vědět,“ ukončil SS-brigadeführer rozhovor se svým podřízeným, „jestli Horvath dostává nějaké zprávy či důvěrné materiály. A jestli ano, tedy od koho. Kdo v našem táboře je zrádce. Rozumíte mi, Naujocksi?“

Slova byla zbytečná, stačilo přikývnout.

O dvaatřicet hodin později vystupoval Alfred Helmut z berlínského rychlíku na nádraží v Praze. Lhal by sám sobě, kdyby tvrdil, že se cítil nadmíru dobře a bezpečně. Za dobu, kterou prožil v činné službě u SD, už věděl, co všechno může potkat špiona v cizí zemi. Že ho může divnou shodou náhod přejet auto, že se může přiotrávit nevinně vyhlížejícím biftekem, že může být od prvních okamžiků sledován a ve vhodné chvíli unesen, zatčen a nevybíravým způsobem vyslýchán...

Ubytoval se v hotelu a druhého dne ráno zatelefonoval zdejšímu spolupracovníkovi sicherheitsdienstu, který nedlouho předtím dodal poslední zprávy o Horvathovi. Naujocks a jeho poválečný životopisec Peis přiřkli tomuto muži nadmíru „české“ jméno Borg. Setkali se v hotelové kavárně a našli si tam klidné místo stranou ostatních hostů.

„Vaše informace o majorovi, který nás zajímá, byla pozoruhodná. Náležitě ji oceníme,“ začal Naujocks.

„Jsem rád...“

„Zjistil jste v tom směru něco nového?“

„Zatím ne,“ odpověděl agent. Byl to nevelký, dobře oblečený člověk se širokými rameny.

„Chtěl bych se s ním osobně sejit. Co nejdříve! Můžete to zařídit?“

„Snad ano. Kdo jako máte být?“

Krycí legendu měl Naujocks připravenou. Nic bůhvíjak originálního, ale major Horvath zřejmě nepatřil k ostříleným profesionálům.

„Namluvte mu, že i já dělám pro Rusy. A že bych mu mohl v leccěms pomoci.“

„Dobře. Za nic neručím, ale pokusím se. Navečer v šest vám zavolám do hotelu.“

Rozhovor o šesté byl potom krátký. Borg řekl:

„Za půl hodiny. Na stejném místě.“

Přidržíme-li se skutečností, jak nám je předkládá k uvěření Günther Peis, je vše následující jakoby opsáno z nepříliš dobrého špionážního románu.

Horvath byl prý vysoký, měl prošedivělé vlasy, hluboké, modré oči, výrazná postava v uniformě, tedy džentlmen, nikoli typ najatého agenta. Přivedl s sebou sestru Pavlu. Ta byla tmavovlasá, rozkošná, měla zářivě krásné oči a ušlechtilý zjev, mluvila dobře německy a její hlas Naujockse rozechvíval.

„Doufám, že nemáte nic proti tomu, že jsem se s bratrem svezla. Nikdy mne nikam nevezme. A přitom mu uniforma sluší, ne?“

„Velmi mne potěšilo, že jste přišla,“ odpověděl Alfred Helmut.

Zprostředkovatel Borg se za chvíli omluvil a odešel. Ani oni nezůstali v hotelové kavárně. Jeli taxíkem do staré části města s úzkými uličkami... Tichá restaurace se svíčkami na stolech... Když je Pavla na okamžik opustila, major se zeptal:

„Líbí se vám?“

„Neumím si představit, komu by se nelíbila. Je obdivuhodná.“

„Ale připojila se k tomu, co dělám, sama, nijak jsem ji nepřemlouval. Spíš naopak.

Myslím si, že by stačilo, kdyby v tom byl namočen jen jeden z nás.“

Alfred Helmut Naujocks naráz vystřízlivěl. I Pavla tedy tak či onak pracuje pro Rusy. Začal více myslet na svůj úkol a hledal příležitost k důvěrnému rozhovoru s Horvathem. Podařilo se mu to sice až pozdě v noci, ale výsledek předčil očekávání. Major zřejmě ještě nestrávil násobilku agenta a byl bezmezně důvěřivý.

„Vše mi vychází,“ chlubil se. „Snad bych jenom potřeboval trochu víc peněz na výdaje,“ svěřoval se muži, kterého považoval za vyššího emisara sovětské rozvědky.

„Zejména pro jednoho z mých informátorů, jehož matka byla Češka. Je to důstojník luftwaffe a pracuje v tajném štábu u Lübecku. Dodává vynikající zprávy a rád bych mu přispěl...“

„Pokusím se,“ naznačil Naujocks a napadlo ho, že muž z německého letectva, o kterém hovořili, už asi nebude žádné peníze potřebovat – na popraviště se dá jít i s prázdnou portmonkou. „Máte ještě nějaké problémy, kde bych vám mohl být nápomocen?“ zeptal se.

Ukládal si do paměti údaj za údajem. Jméno příležitostného kurýra, tři další

spolupracovníci z kruhů wehrmachtu...

Jeho zdejší poslání bylo v podstatě splněno. Vlastně snadněji než předpokládal.

Stále však nemohl uvěřit, že by v celé záležitosti byla zapojena také Pavla.

Tak kouzelné stvoření... Po dvou lahvích tokaje se uvolnili a Alfredovi se ani trochu nechtělo do hotelu. Ještě tedy popíjeli v Horvathově bytě a pak šel Naujocks s Pavlou prázdnými ulicemi Prahy. Bylo teplo, blížila se bouřka. Pozvala ho k sobě na kávu. Do hotelu se vrátil teprve před ránem.

Pak už prý následoval jen epilog.

Po návratu podal podrobnou a nic nezamlčující zprávu. Brigadeführer Heydrich byl spokojený a naznačil Naujocksovi, že s ním počítá pro další, už zcela samostatné akce. Sledování podezřelých dostal na starost dr. Behrends. Zakročilo se proti nim až za tři měsíce – když už měli k dispozici dostatek usvědčujících důkazů. Obvinění se přiznali a soud byl nemilosrdný. Reinhard Heydrich zvítězil v jednom z prvních kol svého dlouhodobého souboje s Canarisem, abwehrem a vrchním velením wehrmachtu.

Alfred Helmut Naujocks obdržel zvláštní finanční odměnu. A dostalo se mu do rukou i závěrečné vyhodnocení celé operace. Celkem šest zatčených. Tři důstojníci, tři civilové. Na posledním řádku v seznamu tvrdě potrestaných byla prý uvedena spojka, kterou zadrželi v rychlíku z Berlína do Prahy a při zacílené osobní prohlídce u ní našli ruličku mikrofilmů.

Zneškodněná, likvidovaná spojka se jmenovala Pavla Horvathová.

Třetího června 1938 přijel Konrad Henlein do Berlína. Spěšně a tajně, jak bylo v posledním období jeho zvykem. První bod programu: návštěva vedoucího Volksdeutsche Mittelstelle, tedy SS-obergruppenführera Lorenze. Předmětem jejich rozhovoru se stala další taktika Sudetoněmecké strany vůči československé vládě,

a také otázka spojení.

Henlein: „V případě vypuknutí války nebude možné informovat krajská vedení Sudetoněmecké strany o mých pokynech ani nepůjde organizovat výměnu informací mezi nimi navzájem a mezi námi a vámi. Češi tomu zabrání!“

Lorenz: „Jistě, to máte plnou pravdu. Co tedy radíte? Přinášíte konkrétní návrhy?“

Henlein: „Domnívám se, že by bylo nejlepší, aby vaše pokyny přicházely přímo do Bad Elster, kde vybudujeme již nyní středisko našich důvěrníků ze všech krajů Sudetoněmecké strany. Představuji si to takto: každý náš kraj se dotýká státních hranic a přechody hranic v okruhu každého kraje máme zajištěny. V nejkratší době vybudujeme na druhé straně středisko našich důvěrníků z toho kterého kraje. Odtud pak povede přímé spojení po německé straně do Bad Elster a zpět zase do krajů u nás. Spojení bude rychlé a bezpečné. Veškerý styk se povede jen ústně.“

Lorenz se na chvíli zamyslel a potom souhlasil.

Plán byl vymyšlený velmi dobře: zdálo se, že ho nic nemůže ohrozit.

Ani u nás však nezahléleli lidé, kteří si své povolání nepíší na vizitky. Mnohé z příprav na německé straně neušly pozornosti československé zpravodajské služby.

Od našich nejlepších agentů, nasazených či získaných v Německu, přicházela varovná sdělení. Plody přinášela i vlastní průzkumná činnost, protože většina pracovníků 2. oddělení čs. hlavního štábu se neustále pohybovala v pohraničním terénu. „Poznali jsme například,“ řekl mi o tom při osobním setkání plukovník v záloze Emil Strankmüller, tehdejší šéf naší ofenzivy, „že mírovou organizaci abwehru nahradila její válečná podoba. Pomohly nám zkušenosti z doby obsazení Rakouska. Takzvané hundertschafty, setniny, se těsně před okupací Rakouska – jak jsme si zjistili – shromažďovaly a radiotelegrafickými kanály vysílaly různé

výcvikové povely. Na počátku období, kterému se říkalo sudetské krize, se podobné úkazy opakovaly. Dali jsme příkaz k odposlouchávání. Jejich spojaři hovořili, a to je jistě zajímavé, otevřenou řečí a my jednak vše zapisovali, jednak jsme dělali podrobné grafy. Podle tras, jimiž oddíly postupovaly, jsme pak usuzovali, kudy by mohl v budoucnu jít útok a kde dochází ke koncentraci sil.“

Zpravodajci získali informace mimo jiné o tom, že se nápadně zvýšil stav německých celníků na našich hranicích. Začali se zajímat o podrobnosti, a tak brzy poznali, že tyto údajné posily svému řemeslu zjevně nerozumí. Není divu: vždyť to byli muži v celní službě neškolení – příslušníci německé armády. Přijeli zpravodajsky pracovat proti Československu přímo z prvních pozic. Šéfové wehrmachtu rozdělili hraniční čáru na úseky a do každého poslali jako velitele zkušeného důstojníka. Skryli tuto novou organizaci pod eufemistické označení „zesílená pohraniční stráž“ a pravidelnými cvičeními ji udržovali ve stálé akceschopnosti. V pracovních 2. oddělení čs. hlavního štábu vznikla zhruba v téže době, kdy se Henlein radil s SS-obergruppenführerem Lorenzem z Volksdeutsche Mittelstelle, řada studií namířených proti předpokládaným akcím Sudetoněmecké strany, a to především pro případ válečného konfliktu či povstání henleinovců. Důstojníci špionáže i kontrašpionáže na základě posledních zpráv a především svých dlouholetých protiněmeckých zkušeností předpokládali, že středisky případného puče nebo jiného masového vystoupení Henleinových lidí se stanou okresní a krajské sekretariáty Sudetoněmecké strany.

V tomto předpokladu se, jak víme, nemýlili.

Cíl navrhovaných opatření?

V případě krize okamžitě oslabit možnosti vzájemných kontaktů mezi těmito sekretariáty, zbavit je spojovacích prostředků, znemožnit či aspoň citelně ztížit

kurýrní spojení. Ve spolupráci s civilními tajnými službami vypracovali vojenští zpravodajci systém „rušících tras“, který se potom v září 1938 do značné míry osvědčil. Henleinův spojovací plán se přece jen v té podobě a v onom rozsahu, jak jej zamýšlel, uskutečnit nemohl.

...

Po posledních poradách v Berlíně bil Henlein počátkem léta 1938 na poplach. Sudetoněmecká strana mobilizovala své členstvo. Kromě sicherheitsdienstu a abwehru přispěchala sudetským Němcům na pomoc i další zbraň – propaganda. Léta neskrývaných antipatií vyústila v otevřenou protičeskoslovenskou kampaň. Goebbelsova „sedmá velmoc“ představovala světu Československo jako prohnílý stát, ohrožující svou politikou bezpečnost a mír celé Evropy. Do „země vzniklé versailleským omylem“ se prý plíživě vkradli asiatsí barbaři, kteří odtud chtějí ovládnout západní část kontinentu. V této „mateřské letadlové lodi bolševismu“ – tvrdil říšský tisk a rozhlas – již Rusové vybudovali celou síť svých letišť a zemi zaplavili sovětsí vojáci. Mírumilovné Německo nemůže v zájmu bezpečnosti Evropanů dál takovému stavu nečinně přihlížet...

„Sudetská krize“ vrcholila a od slov bylo blízko k činům.

Dvanáctého srpna třesklo u Vidnavy v Jesenickém výběžku několik výstražných výstřelů. Hlídka Stráže obrany státu (SOS) kontrolovala poblíž hraničního přechodu povoz naložený pytlí obilí. Mezi zrním bylo ukryto čtyřicet armádních automatických pistolí výrobní značky Deutsche Werke Erfurt, ke každé z nich přináleželo ještě pět desítek ostrých nábojů. Z dvojice pašeráků se podařilo zadržet jen vozku Antona Langeru, jeho společník Paul Kluger stačil hlídce v posledním okamžiku uniknout. Vrátil se zpět na německou stranu a varoval dodavatele.

Ti pak nezháleli ani minutu: v sázce bylo příliš mnoho, než aby mohli jen litovat

ztráty...

V té chvíli se již stahovala mračna nad tajnými akcemi ještě tajnějších služeb „třetí říše“. Obranné oddělení československé vojenské zpravodajské služby již předtím získalo od svých anglických kolegů vcelku přesné zprávy o tom, že sudetským Němcům jsou z Německa ve velkém množství tajně dodávány zbraně.

K odhalení těchto sítí se zmobilizovaly všechny složky armády, policie, četnictva, finanční a celní služby i jednotky Stráže obrany státu.

Vidnava se nyní stala prvním, i když jen polovičním úspěchem.

Hned úvodní výslechy naznačily souvislosti, z nichž se zapisovateli zatočila hlava.

Poodhalovala se clona nad rozsáhlým hitlerovským spiknutím proti republice.

Zatčený Anton Langer označil místa, kam se zbraně dopravovaly, překladiště – Vidnava, Frývaldov (nyní Jeseník), prozradil i řetěz spolupachatelů. Ostravská věznice přijala v příštích hodinách a dnech na stovku zadržených, vesměs aktivistů Sudetoněmecké strany a jejích funkcionářů. Hlavou zdejší organizace byl frývaldovský cukrář Ernst Hackenberg, který ve spolupráci s vratislavskými zpravodajskými instruktory dr. Fischerem a dr. Schalowskim zorganizoval tajnou skupinu vojenského charakteru. Postupně vycházela najevo fakta, o nichž se zatím vědělo nepřímou, nebo se cosi z toho alespoň předpokládalo. Členové skupiny se zúčastňovali speciálních kurzů ve vojenských výcvikových střediscích v říši, cvičili se ve střelbě, v házení granátem, v útocích na lehká opevnění českého typu. Každého z účastníků poučili, že v případě konfliktu bude jako první povolán k zásahu do boje – a to především k zneškodnění českých posádek a opevnění.

Ve Vratislavi, v Neuhammeru a na dalších místech se necvičili pochopitelně jen frývaldovští Němci, ale i jejich souvěrci krnovští, opavští, broumovští... Na závěr skládali všichni přísahu oddanosti vrchnímu veliteli říšskoněmecké armády

Adolfu Hitlerovi.

Skládali tím přísahu zrady vlastního státu.

Slib nenávisti vůči republice.

Československo tím vším získalo konkrétní důkazy o tajných záměrech „třetí říše“, o zneužívání sudetských Němců – občanů republiky. A nejen z Vidnavy: v následujících dnech se podařilo odhalit stopy totožného spiknutí i v dalších oblastech našeho pohraničí.

Využilo se toho?

Těžko říct, zda zcela nejšťastněji.

Z tehdejších novin se například o vidnavském případu nedozvíme ani slovo, nepřečteme si jedinou zprávu o hromadných zatýkáních a výsledcích vyšetřování. Nutnost utajení – jistě, ale určitou váhu mělo přece i veřejné mínění, na něž bylo třeba apelovat. U nás i ve světě. Později, to již v kritických dnech konce září 1938, odstartovala z Ruzyně dvě naše zvláštní letadla se zabavenými německými zbraněmi a posudky znalců. Jeden letoun mířil do Paříže, druhý do Londýna.

Corpus delicti pro Evropu.

V té době bylo již ale na důkazy pozdě.

Tragické mnichovské ujednání se pro ty, kteří republiku jako jednotný celek nenáviděli, stalo signálem k činům. Dr. Jozef Tiso to po válce před Národním soudem vyslovil zcela otevřeně: „Rozhodnutí čtyř velmocí v Mnichově o Československé republice bylo pro nás Slováky příkazem velmocí, jak se mají poměry v Evropě upravovat, a zároveň i příležitostí k realizování našeho autonomistického programu, který jsme teď ani nemuseli nově tvořit.“

Nepochopili, že Mnichov ukázal především naprostou aroganci vedoucích činitelů

evropských velmocí ve vztahu k menším státům a jejich právům na vlastní život. Nic z toho nedokázali autonomisté pochopit, vedla je jen provinciálně zaslepená zášť vůči všemu českému a společnému. Volali a zapřísahali se: „Nechceme další česko-slovenské soužití!“

V tom byli, až na malé výjimky a názorové třenice, zajedno. Zásadní rozpory však mezi slovenskými separatistickými politiky vyvstaly v otázce, kdy a s čí pomocí slovenskou nezávislost vyhlásit.

Na jednom křídle vedení Hlinkovy slovenské ľudové strany byla polonofilská skupina, v jejímž čele stál Karol Sidor, náměstek slovenského ministerského předsedy a ministr Beranovy centrální vlády v Praze. Záruku dalšího vývoje cítili v příklonu ke slovanskému a katolickému Polsku. Na protilehlé straně bratislavského politického spektra se formovala radikální část ľudáckých politiků, kteří jednoznačně a bez výhrad hodlali spojit další osud Slovenska s pomocí a Německa – a pod jeho patronací. Jejimi mluvčími byli především profesor ústavního a mezinárodního práva dr. Vojtech Tuka, pro svůj fanatický extremismus často nepochopený i mezi vlastními souputníky, a dále mladší generace hlinkovských politiků, zejména ministr slovenské vlády dr. Ferdinand Ďurčanský, hlavní propagandista ľudové strany Alexander (Šaňo) Mach a šéf štábu Hlinkových gard a šéfredaktor Slováka Karol Murgaš.

Právě na ně – a vlastně pouze na ně – hitlerovci nyní vsadili. Tito lidé se pro předáky „třetí říše“ stali vítanou posilou, východiskem z nepřehledné – šachovým termínem se snad dá říci, že i patové – situace.

Nacisté se tu totiž na rozdíl od Sudet nemohli opírat o masivní podporu německé menšiny. Oproti třem milionům sudetských Němců v českých zemích se na Slovensku v roce 1938 přihlásilo k německé národnostní menšině pouze necelých

sto třicet tisíc občanů. Také jejich politická síla a organizovanost byla nesrovnatelně slabší. Právě proto se skupina radikálně protičeských slovenských politiků stala pro Hitlera tolik hledaným odrazovým můstkem ve městě na Dunaji. Německá menšina mohla působit jen jako roznětka, doutnák, jehož jeden konec kontroloval v Berlíně sám führer a druhý v Bratislavě sedmatřicetiletý inženýr Franz Karmasin, oddaný vůdcův stoupenec. V kritickém období na rozhraní let 1938 a 1939 se Karmasin obratně vtělil do úlohy zprostředkovatele mezi bratislavskými radikály a Berlínem.

Již v první půli října 1938 doprovázel Karmasin spolu se Seyss-Inquartem slovenské politiky Ďurčanského a Macha do Německa. V Karinhallu, loveckém zámečku, zařízeném ve stylu středověkých velmožů, je přijal blízký Hitlerův spolupracovník, pompézně založený Hermann Göring. Při gurmánském obědě vyprávěl svým slovenským hostům o nebezpečí, které jim hrozí od Maďarska, a ujišťoval je porozuměním říše pro malý národ a jeho požadavky. Zatímco Ďurčanský a Mach odjížděli zpět s naivní ideou, že mohou tedy počítat s blahovolně podnětným a snad i citlivým postojem „třetí říše“ ke Slovensku, v důsledku čehož lze vývoj k odtržení od republiky potřebně urychlovat, poznamenal si Göring po jejich návštěvě věty zcela vypočítavé: „Snahy Slováků o samostatnost vhodným způsobem podporovat. Čechy bez Slovenska jsou nám ještě více a beze zbytku vydány. A také letecké základny pro luftwaffe na Slovensku jsou k budoucímu nasazení proti Východu velmi důležité.“

Vzájemný zájem – i když jeho kořeny měly rozdílný charakter – rostl. Slovenští nacionalističtí radikálové se stále důkladněji zaplétali do sítě velmocenské politiky. Při osobním a svým způsobem unikátním rozhovoru mohl autor této knihy v bytě na jednom z bratislavských sídlišť položit otázku: „Jaké jste, pane Machu,

vlastně měli představy o zisku ze svých kontaktů s Němci?“

„Mysleli jsme si,“ odpověděl Alexander Mach, který se teprve v květnu 1968 vrátil z vězení, kam ho za jeho činy, původně na třicet let odnětí svobody, poslal po osvobození Národní soud, „že využijeme Německa pro naše zájmy a proti maďarským územním požadavkům.“ A dodal s trochu trpkým úsměvem: „Byli jsme tehdy ochotni jet prosazovat dosažení slovenské nezávislosti a bojovat o záchranu před Maďary nejen do Berlína, ale ,treba aj do pekla‘.“

Při určitém zjednodušení je to tragédie s prvky kruté ironie: Ďurčanský, Mach, Tuka, Murgaš a jim podobní viděli, tedy chtěli vidět, v dravé, agresivní velmoci garanta své příští samostatnosti.

Jejich partner v nich viděl své příští vazaly.

Německá strana měla zájem. A tak se vždy velkoryse našly prostředky k materiální podpoře vzájemných kontaktů.

Z jakých asi zdrojů?

„Sicherheitsdienst udržuje na Slovensku některá spojení,“ čteme v dokumentu berlínského ministerstva zahraničí z konce listopadu 1938, „která se v uplynulých měsících ukázala jako prospěšná. V důsledku těchto spojení došlo k tomu, že Sicherheitsdienst financoval cesty slovenských ministrů, například Ďurčanského, právě tak jako cesty jiných oficiálních slovenských osobností, které měly studovat státní a stranické zřízení v říši. Tyto výdaje, ležící zcela mimo okruh úkolů SD, nabyly vývojem událostí v uplynulé době takového rozsahu, že již nemohou být hrazeny samotným SD.“

Sicherheitsdienst a diplomacie?

Bylo tomu tak. Spolu se stoupající agresivitou Hitlerovy říše a militarizací celého systému země začali i diplomatické služby posilovat režimu vzorově oddaní

příslušníci tajného zpravodajského aparátu SD a jejich dlouholetí spolupracovníci. Mezi nejschopnější z těchto posil patřil státní sekretář ministerstva zahraničí a specialista pro obzvláště choulostivé záležitosti Wilhelm Keppler, původem z Heidelbergu, který si v poválečném západoněmeckém archivu životopisů nechal zdůraznit, že je i se svým poněkud pozměněným jménem potomkem slavného astronoma na dvoře Rudolfa II. Jana Keplera. Astronom Kepler se už v sedmnáctém století odvážil tvrdit, že Země je pouze jednou z oběžnic Slunce, a svůj názor s matematickou přesností doložil. I Wilhelm Keppler se o tři sta let později pohyboval v oblasti vysokých čísel – nikoli však těch, které určují oběžné dráhy hvězd. Ve čtyřicátém roce se stal Hitlerovým osobním poradcem pro ekonomické otázky a styky s podnikatelskými kruhy, založil také exkluzivní klub Kruh přátel Heinricha Himmlera, jehož členy byli přední němečtí průmyslníci a bankéři. V tajné práci získal zkušenosti již při přípravě anšlusu Rakouska – a pak se jeho pozornost obrátila ke Slovensku. Na Göringův pokyn se zabýval problémy případného hospodářského napojení Slovenska na německý čtyřletý plán a o něco později dostal další, zcela oficiální úkol, o němž se po válce vyšetřujícími spojeneckým úředníkům v Norimberku svěčil těmito slovy:

„Ke konci roku 1938, nevím přesné datum, ale myslím, že to bylo v listopadu nebo v prosinci, mne Hitler pozval do Mnichova. Při této příležitosti si mne vzal stranou a dal mi pokyn, abych se důkladně seznámil se slovenskými záležitostmi a byl stále natolik aktuálně informován, abych mohl kdykoli svých znalostí využít.“ Bylo to důvěrné pověření a Wilhelm Keppler se také musel zavázat, že o něm zachová absolutní mlčení.

Pustil se do práce. Opatřil si na ministerstvu zahraničí všechny materiály o Slovensku, nechal si obstarat literaturu, navázal kontakty. Brzy nato odjel do Bratislavy

jeho blízký spolupracovník dr. Edmund Veesenmayer, který měl získat poznatky o bezprostřední situaci a prohloubit styky se slovenskými politiky. Kepplerův zmocněnec se seznámil především s Tukou a Ďurčanským, jimž Veesenmayera při jejich návštěvě v Německu doporučil sám Göring.

„Berte nás jako přátele, kterým leží na srdci váš nelehký osud,“ tlumočil dr. Veesenmayer na Slovensku vzkaz svého nadřízeného.

Věřili tomu, protože chtěli věřit.

„Mehlhorne,“ řekl ve stejnou dobu šéf sicherheitsdienstu Reinhard Heydrich ve své kanceláři na Prinz Albrecht Strasse a oslovil tím SS-oberführera s hitlerovským knírkem pod nosem, „brzká válka s Polskem je hotovou věcí. Vůdce je už pevně rozhodnut a nedovolí, aby záležitosti někdo na poslední chvíli pokazil.

A my jsme tu proto, abychom mu tento postoj našimi prostředky usnadnili.“

Doktor práv Herbert Mehlhorn zpozorněl. Patřil nejen k spoluzakladatelům sicherheitsdienstu, ale i k jeho mozkům. Měl zahraniční zkušenosti a byl uvážlivý.

Heydrich se domníval, že si vybral dobře.

„Musíme přispět k tomu,“ pokračoval tedy, „aby se útok na Polsko stal pro nás, Němce, i pro Evropu nejen možným, ale i nutným a oprávněným. Logický důvod, v pravý čas... den dva po ukončeném soustředění vojsk. Mám na mysli pohraniční incidenty a provokace, oberführere. Poláci budou zapalovat německé usedlosti, přepadat hájenky a osamělé dvorce, vyhodí most u Dirschau, přepadnou několik našich celnic a nakonec se zmocní německé vysílačky v Gliwicích a pronesou odtud paličskou řeč. Velká provokace v předvečer války. Rozumíte mi, Mehlhorne?“

„Ano,“ řekl SS-oberführer tiše. „Ti Poláci... budou civilisté, nebo v uniformách?“

„Obojí. Uniformy má admirál Canaris. Jeho velikou vášní je sběratelství, jestli to nevíte. Těch polských hadrů je tedy dost, skoro všechno od zběhů. Admirál je má ve Vratislavi na Abwehrstelle VIII. A také vojenské knížky, dokumenty i nějaké zbraně. Technické těžkosti nebudou.“

Mehlhorn přikývl a poposedl na židli.

„Takže je všechno jasné,“ uzavřel Reinhard Heydrich. „Krycí název akce je ‚operace Himmler‘. Za gestapo ji řídí přímo Müller. Za sicherheitsdienst – já a vy.“

„Jde o nesmírně vážnou věc,“ ozval se Mehlhorn. „Velmi vážnou...“

„Jen mi tu nezačněte filozofovat,“ ostře ho zarazil Heydrich, „Německo teď potřebuje činy. Do osmačtyřiceti hodin chci od vás v hrubých obrysech plán celé věci. Děkuji vám.“

Dr. Herbert Mehlhorn vykročil ke dveřím.

Šéf za ním ani nepohlédl, zabýval se v duchu již něčím jiným. Byl očividně přepracovaný, válka stála na dosah ruky a úkol střídal úkol. Ještě že rodinu poslal k moři, stejně by na ni neměl čas. Jen pozdě večer nebo v noci vycházel náčelník sicherheitsdienstu do berlínských ulic a do několika oblíbených barů, aby tam svými úzkýma očima pozoroval tančící ženy a křiklavý svět lidí a lidiček, kteří se chtěli za každou cenu bavit.

Jeho každodenní obzor byl jiný: chladný svět krve a války, jejíž počátek měl stůj co stůj vyprovokovat.

Odpoledne zazvonil telefon na stole Waltera Schellenberga, tehdy ještě člověka zdaleka ne tak mocného jako o nějaký čas později, kdy stane v čele zahraničního oddělení Říšského hlavního bezpečnostního úřadu.

Volal... ano, doktor Mehlhorn. A jeho hlas nezněl příliš vyrovnaně: „Měl byste pro mne večer čas? Na rozhovor jen tak ve dvou?“

Schellenberg si čas udělal. Sešel se s SS-oberführerem v restauraci, jejíž personál byl ve službách kontrašpionáže. Pánové však chtěli klid a samotu, sedli tedy raději do vozu a vyjeli si za město. Byl teplý večer, svítily hvězdy, ale muž, který dostal od Heydricha nejobtížnější úkol své kariéry, nic z toho nevnímal. Jindy klidný intelektuál byl vzrušením téměř bez sebe. Vyklopil Schellenbergovi do všech podrobností obsah rozhovoru v Prinz Albrecht Strasse. Mehlhorn nebyl anděl, ale bezpříkladná otrlost „operace Himmler“ – anebo spíš její rizika, představa, že se stane válečným zločincem –, to všechno ho děsilo.

„Uniformy... dobrá, to opravdu není problém,“ pomalu reagoval Schellenberg,

„kde se ale seženou ti údajní Poláci?“

„Lidé z koncentračních táborů. Prý se jim za odměnu slíbí svoboda.“

„A po akci?“

Mehlhorn ukázal palcem k zemi. „A já mám celou tuhle věc vést. Poradte mi, co mám dělat. Nechce se mi do toho!“

„Zdravotní důvody, nic jiného vám nezbyvá,“ navrhl Schellenberg. „To je motiv, z něhož vyplývá poměrně nejmenší nebezpečí. Šéf vám to ale ani tak nezapomene, s tím počítejte...“

Druhého dne vstoupil Mehlhorn znovu do Heydrichovy kanceláře. Náčelníka SD klopýtavé Mehlhornovo odmítnutí, jak se dalo čekat, doslova rozzuřilo. Pro klíčové fáze hry bude tedy muset hledat někoho jiného. Jako by neměl dost jiné práce! „Dobrá, budete tedy spojkou mezi námi a Müllerem z gestapa,“ řekl nakonec ledově. „Na to snad se svým zdravím stačíte. Koordinovat úkoly, hlásit a odstraňovat překážky.“

„Ano, obergruppenführere,“ smířil se Mehlhorn se svým osudem.

Odporovat Heydrichovi – to byla obrovská troufalost. Doplátili na ni všichni,

kdo se o to třeba jen pokusili, doplatí tedy i dr. Herbert Mehlhorn. Hned prvního dne války bude muset odejít ze Sicherheitsdienstu a před závěrem roku 1939 ho pošlou sloužit na okupované území Polska. A už nikdy ho nikdo nepovýší.

Ne, anděl opravdu nebyl. Jako „vrah od psacího stolu“ si v průběhu války důkladně potřísnil ruce polskou krví...

Selhal-li mozek, vybral si Heydrich pěst.

Odmítl-li intelektuál, vsadil na člověka sice bystrého, leč nezátíženého příliš velkým množstvím vzdělání, muže mladšího, ostrého jako břitva, schopného každé podlosti. Alfreda Helmuta Naujockse zastihlo pozvání k šéfovi v jeho technickém království, v úzké a stinné Delbrückstrasse v Berlíně-Grünwaldu.

Vycouval s vozem z garáže, vjel na Königsallee a zamířil do středu města. Na rozhovor s obergruppenführerem se nijak netěšil, jejich povahy jim předurčovaly, že nebude nikdy srdečný, ba ani z Naujocksovy strany psovsky oddaný, na to byl specialista pro choulostivé záležitosti příliš nepoddajný.

Heydrich však přijal SS-sturmbannführera až překvapivě přátelsky, dokonce i po svém žertoval: „Řekl bych, Naujocksi, že od této chvíle by s vámi žádná pojišťovací společnost na světě neuzavřela životní pojistku.“

Někdejší boxer nic nenamítal, měl nebezpečí rád.

„Jde o rozkaz z nejvyšších míst,“ pokračoval Heydrich, „o akci, která je svými politickými i vojenskými důsledky závažnější než všechno, co se tu dosud dělalo.“

Selhání by znamenalo katastrofu. Dostal jsem celou věc na starost a jsem z toho trochu nervózní.“

Heydrich se v ničem nepodobal psychicky labilnímu Hitlerovi. Když řekl, že je nervózní, mělo to určitě svůj důvod.

„Záležitost se týká Polska,“ řekl, pohlédl na svého podřízeného bezbarvýma

očíma a ukázal na mapě Velkoněmecké říše tam, kde bylo Horní Slezsko. „Potřebujeme útoky z polské strany, vedené polskými silami. Důkazy o agresi pro naši propagandu i zahraniční tisk. Konkrétně mám na mysli přepad gliwické vysílačky. Jste schopen uskutečnit takový pseudoincident?“

Dokonce ani Naujockse nabídka příliš nenadchla. Chvíli mlčel. Byl mužem praxe, rychle zvažoval rizika a možnosti. Při všem smyslu pro hazard mu už role zasvěcence do početných tajností „třetí říše“ příliš neseděla, taková lidé mohli také, to dobře znal, zmizet jako loňský sníh. Ale mluvil k němu Heydrich a Alfred Helmut cítil, že nejde ani tak o návrh, jako spíš o rozkaz.

„Pokusím se to zvládnout,“ odpověděl.

„Neúspěch vám může přinést smrt,“ usmál se Heydrich. Slova jako „smrt“ ho vždy přiváděla do dobré nálady. „Ze svých lidí si vyberete čtyři nejvhodnější. Dva dostanete navíc. Člověka, který se vyzná ve vysílací technice, a muže, který polsky pronese do éteru řeč. Koncept textu dostanete ode mne. Během osmačtyřiceti hodin odjedete do Gliwic. Tam se seznámíte s prostorem kolem stanice, případně s interiérem – a uděláte si spolehlivý plán. Nepovolám-li vás mezitím k sobě, budete čekat. Útok zahájíte teprve tehdy, až ode mne dostanete heslo ‚Babička zemřela‘. Přepad uskutečníte jako skupina polských povstalců. Podle toho budete vypadat. Po útoku se z místa činu beze stopy ztratíte.“

„Mám hlásit provedení rozkazu?“

„Ano. Heslem ‚Pohřeb se konal‘. V průběhu příprav na akci se nesmíte spojit s žádným německým úřadem v Gliwicích. Nesmíte mít u sebe průkazy, z nichž by vyplývalo, že patříte k SS, SD, či k policii – nebo že jste vůbec říšskými občany. Naše úřady, wehrmacht a policie musí na přepad reagovat docela normálně. Vaší povinností je ze všech sil se vyhnout srážce. Vyplyne nám z toho vlastně dvojí

užitek: zjistíme si také, jak dlouho trvá, než dokážou naše bezpečnostní orgány zakročit. Rozumíte mi?“

„Rozumím.“

Když se „vyvolený“ muž vracel z Prinz Albrecht Strasse, jel pomaleji než předtím – měl starosti.

Počátky této přísně tajné akce, nebo přinejmenším aspoň zrod prvotního nápadu, nelze hledat jinde než v Heydrichově patologické povaze. Muž s rybí krví, krutý, chladný a navenek nepřístupný, občas hledával odpočinek a snad také dočasné východisko z bludiště svých komplexů v alkoholu a laciných milostných dobrodružstvích. Personál baru hotelu Adlon u Brandenburské brány i v několika dalších nočních podnikách berlínského centra dobře znal toho dlouhého bledého zákazníka, který pil hodně, rychle a jako by se bál samoty. Nikdy nepřicházel sám. „V Prinz Albrecht Strasse,“ napsal o tom podle Naujocksova vyprávění novinář Günther Peis, „sloužilo nejméně půl tuctu mužů, kteří bývali při práci přesčas vytaženi svým šéfem k ‚noci na parketách‘. Každý z nich to ze srdce nenáviděl. Předstíraná veselost, falešná tvář kumpánského kamarádství, která mizela společně se svítáním a nástupem do služby, kde platila tvrdá hierarchie nadřízenosti, dlouhé, nudné a stále opakované historky o záviděníhodném šéfově nástupu k moci – a hlavně neuvěřitelné, rozpaky vzbuzující tlachání o ženách. O všech, ale především o těch, které zúčastnění znali, anebo které se nacházely na doslech.“

Objektem Heydrichova zájmu se při těchto příležitostech často stávala nočňátka, tedy prostitutky. Přitahovaly ho nejen tím, že mnohé z nich jako informátorky figurovaly na výplatních seznamech sicherheitsdienstu či gestapa, ale prostě s nimi rád hovořil, vytahoval z nich podrobnosti ze sféry jejich milostného umění,

nechával si vyprávět příběhy o žvanivosti zákazníků, kteří milenkám na jedinou noc svěřují své problémy a vylévají si srdce. A také mu dělalo dobře, když mohl tato děvčata ponižovat a urážet. Jednou ho při „noci na parketách“ doprovázel Naujocks a Heydrich se prý rozhodl získat žensky kyprou blondýnu, sedící na barové stoličce. Když neuspěl s dvojsmyslnými poznámkami o přednostech její postavy a dáma mu dala najevo, že čeká na někoho, s kým je domluvena, zkusil to jinak a zašeptal jí do ucha: „Víš vůbec, ty huso hloupá, kdo já jsem?! Heydrich – šéf gestapa!“

Argument, který v zemi, sevřené obručemi strachu, nemohl nezapůsobit: vyhlédnutá partnerka s ním bez dalších odmluv prožila zbytek noci a jistě se v rámci své profese snažila podat špičkový výkon. O čem si předtím, potom i v mezičase povídali, zůstane tajemstvím Heydrichova hrobu, ale zřejmě se té milostnici – aniž co tušila – podařilo jednoho z nejmocnějších mužů „třetí říše“ inspirovat. Ráno si totiž předvolal svého technického specialistu.

„Dostal jsem skvělý nápad, Naujocksi,“ řekl mu. „Ručím za to, že se do něj zamilujete. Chci otevřít nevěstinec.“

„Cože?!“

„Ano, veřejný dům pro diplomaty, vysoké úředníky, zahraniční podnikatele a podobné osoby, o které máme zájem. Jestli se vše podaří, můžeme při jejich postelových dobrodružstvích získat velmi užitečné informace.“

„A já...?“

„Jak se budete, coby nositel Železného kříže, cítit v roli bordelového manažera?“

Heydrichův výsměšný tón se Naujocksovi ani trochu nezamlouval. Tak jako tak už nějakou dobu cítil, že se dostal do nebezpečné sféry: příliš vysoko. Mnohým mohl nyní překážet, a zejména Heydrich neměl kolem sebe rád lidi, kteří se v případném

opozičním postavení vůči jeho osobě mohli opřít o konkrétní úspěchy.

Radost mu nedělalo ani to, jak stále razantněji postupoval v zahraniční sekci sicherheitsdienstu dr. Walter Schellenberg. Čím dál častěji se tento bezohledný ctižádostivec objevoval také v technickém oddělení SD v Delbrückstrasse, rozhlížel se, kritizoval, přicházel s různými nápady – většinou těžko realizovatelnými, občas i nevybíravě zasahoval do Naujocksovy šéfovské pravomoci...

„Nerozumím vám, obergruppenführere,“ bez nadšení tedy Alfred Helmut odpověděl nyní Heydrichovi, na němž ani v nejmenším nebyly vidět stopy proflámané a promilované noci.

„Brzy porozumíte,“ řekl muž, kterému zbývaly jen tři roky života do bolestivé smrti na pražské Bulovce.

Měl nyní ale pravdu: SS-sturmbannführer Alfred Helmut Naujocks vzápětí opravdu vše pochopil, musel pochopit, a veškeré úvahy šly stranou. Zůstávala realita – naléhavý a přednostní úkol pro jeho technické oddělení. Dr. Schellenbergovi se, jak víme, podařilo opatřit vhodnou budovu. Naujocks s dvojicí odborných asistentů prohlédli od půdy až po sklep každou místnost a zhotovili pro Heydricha plánec rozdělení objektu na osm až devět ložnic, knihovnu, kulečnickový sál a čtyři společenské salonky. Přední berlínský architekt navrhl vnitřní vybavení, většinou volil těžký francouzský nábytek, navozující solidní atmosféru.

Na instalaci zvláštního zařízení dostal Naujocks týden.

Sedmého dne neodpočívali: Heydrich osobně prováděl kolaudaci. Neviditelné kilometry kabelů se skrývaly mezi dvojitými stěnami, pod obrazy a koberci. Vedly ke sto dvaceti miniaturním mikrofونům, výrobkům firmy Telefunken, zamontovaným v lenoškách a postelích, ve stolních lampách, v záclonových závěsech, v barových židličkách a dokonce také na toaletách. Na několika místech byly

umístěny i nehluché kamery. Celá aparatura se dala ovládat z jediného místa, ze zvukotěsné centrály ve sklepě, a záznam ze všech dvaceti mikrofonů bylo možné nahrávat na voskové desky, takže technickým nástrahám neuniklo jediné slovo, pronesené kdekoli v domě.

Mezitím se řešila také otázka živého inventáře.

„Odmítl jsem s tím mít cokoli společného,“ tvrdil po letech dr. Walter Schellenberg.

„Zdůraznil jsem Heydrichovi, že moje výzvědné oddělení disponuje pouze nejcennějšími ženskými agenty, a odmítl jsem udělat z nich obyčejné kurvy.“

Naštěstí tu byl však blízce spolupracující Artur Nebe, říšský šéf kriminalistů, který během své kariéry působil také u mravnostní policie v Berlíně, Hamburku i Mnichově, a měl tudíž v podsvětí řadu kontaktů. Policejní kartotéky vydaly svědectví a už krátce poté několik relativně spolehlivých, jazykově vybavených, dostatečně přitažlivých a současně i inteligentních žen polosvěta měnilo místa pobytu a na úřední náklady se stěhovalo do Berlína, kde je čekalo rychlé školení a podpis slibu mlčenlivosti. Peis i Schellenberg shodně zaznamenali, že by se pro tuto „výsostně vlasteneckou službu“ našlo dost dobrovolnic i v nejvyšších společenských kruzích, Heydrich to však odmítl s tím, že by nebylo dobré způsobit skandál ve vlivných rodinách.

A pak tu byla ještě „madame“, nadřízená děvčat a navenek i majitelka penzionu.

Podle některých pramenů tuto roli svěřili zkušené dámě, kterou opatřila vídeňská pobočka bezpečnostní služby SS. Říkala o sobě, že je hraběnkou, a na jejím zpravodajském kontě byla prý řada triumfů z Balkánu a Polska. Sám Naujocks si spolupráci s ní pochvaloval a charakterizoval ji jako vzdělanou a spolehlivou ženu, která brala svou práci velmi vážně a nikdy neopomněla telefonem oznámit do sklepní centrály příchod dalších hostů. Novější odhalení o šéfce salonu mají

o něco méně romantickou a zdaleka ne hraběcí podobu. Jistá Käte Schmidtová, narozená v roce 1882 v Berlíně, se prý obchodu s láskou s úspěchem věnovala již od počátku dvacátých let a krátce před počátkem války se s nahromaděnými valutami a cennými předměty pokusila uprchnout přes Holandsko do Anglie. Zadrželi ji, prošla jednorázovým a tak trochu přesvědčovacím útrpným právem a v nehostinné cele na Prinz Albrecht Strasse jí poté nabídli volbu: Buďte budete spolehlivě a bez problémů pracovat pro nás, anebo...

Přikývla na první možnost.

Strach může být za určitých okolností velmi pevným poutem, a tak Käte Schmidtová plnila své úkoly od počátku až do konce k plné spokojenosti všech zasvěcených.

Blízcí přátelé jí říkali Kitty.

Přezdívka, která našla své uplatnění v okamžicích, kdy se rozhodovalo o tom, jak instituci pro milovníky rozkoše v Giesebrechtstrasse 11 stručně a přitažlivě nazvat.

Otevření Salonu Kitty se zapíjelo šampaňským.

Dva seznamovací večírky, určené jmenovitě pro diplomaty, vysoké státní úředníky a generalitu, dopomohly k základnímu kapitálu – udělaly novému podniku jméno. Ohlas měl jednoznačnou podobu: příjemná změna v nudě válečného Berlína, kde měla hlavní slovo otupující bojechtivá propaganda. Estét dr. Walter Schellenberg překonal svou počáteční údajnou nechuť a postaral se nejen o publicitu, ale s gurmánským gustem jemu vlastním také o špičkovou úroveň kuchyně a baru, přičemž šíře sortimentu názorně ukazovala, kam až v té době sahala mocná ruka nacistických tajných služeb. Když pak k ránu odjížděla auta s hosty, mohli muži určení k obsluze aparatur, zavázání k mlčenlivosti zvláštní přísahou,

předložit šéfům první výsledky.

Provoz se rozjel na plné obrátky.

Günther Peis: „A potom to již šlo samo. Rusové, Turci, Arabové, Švýcaři, Italové, Španělé... Odposlouchávací a nahrávací štáb měl stálou službu.“

Walter Schellenberg: „Salon Kitty přinesl skvělé výsledky. Byla to hlavně diplomatická tajemství, která Heydrich používal mimo jiné proti Ribbentropovi a jeho ministerstvu zahraničí, protože nikdo, dokonce ani sám Joachim von Ribbentrop, dlouho nevěděl, komu salon opravdu patří.“

Anglický historik a publicista Charles Wighton: „Zákazníci pocházeli z nejvyšších kruhů. Sám ministr zahraničí Ribbentrop patřil mezi hosty – až do chvíle, než přece jen nějak zjistil, že jde o Heydrichův podnik. Pravidelným návštěvníkem býval také Mussoliniho zeť a italský ministr zahraničí hrabě Ciano, který po první zkušenosti náhle – vzdor svému skoro až patologickému odporu vůči Němcům jako takovým – objevil překvapující množství záležitostí, jež bylo třeba v Berlíně v důvěrném prostředí projednat.“

Salon Kitty se ziskem vracel zpět vložené investice.

A to až do chvíle, kdy v druhé polovině války při jednom ze spojeneckých náletů na Berlín poškodila dům anglická bomba a provoz tu už nebyl obnoven. Na „třetí říši“ doléhaly v té době zcela jiné starosti.

Pro Alfreda Helmuta Naujockse však skončila éra bordelového manažera už mnohem dřív – a dost neslavně. Ve společenských místnostech Salonu Kitty a někdy také v ložnicích zaměstnankyň se totiž čas od času objevoval sám Heydrich. Příkaz pro techniky v těchto případech zněl zcela nekompromisně: Vypnout všechna zařízení! Po jedné takové exkurzi se Naujocks spěšně ocitl v šéfově kanceláři a hned ve dveřích poznal, že ho nečeká pochvala.

„Už je zase ráno, Naujocksi, ale my nyní musíme ještě dořešit včerejšek. Co to mělo, k čertu, znamenat?! Včera jste nahrával moji návštěvu v salonu.“

„To bych si nikdy...“

„Nezapírejte!“

„Vždyť jsem ani nevěděl, v které místnosti se nacházíte. Neřekli mi to.“

„Dost! Jste lhář a stáváte se ve službě příliš bezstarostným. Měl jste vědět, kde jsem. Je to součást vašich povinností. Stejně jako okamžité vypnutí mikrofonů. Této noci jste to neudělal. Varuji vás! Jestli si myslíte, že ze mne můžete dělat idiota, tak si to zkuste myslet dál – a poznáte následky.“

„Ale...“

„Odchod!“

Byl to poněkud jednostranný a vlastně svým způsobem nedokončený rozhovor. Ale šlo také o dialog, který – jak ukázal pozdější vývoj vztahů mezi oběma jeho aktéry – zůstal nezapomenut.

Mýtus neohroženého vůdce bojovníka – a my už hrubé obrysy tohoto dění známe z prologu ke knize – končí spolu s létem 1944. Těžko říct, zda to ovlivnil katastrofálně rychlý postup sovětských a spojeneckých vojsk, nebo snad malomyslnost nad osobními nezdary, či sebezáchovná snaha vynést z trosek alespoň základy životní stavby budoucnosti – snaha typičtější téměř vždy spíš pro muže tajných služeb než běžné nádeníky války. Anebo že by to byl obyčejný lidský strach? Ať tak, či onak, Heydrichův úspěšný odchovanec, nositel Železného kříže, potenciální hrdina učebnic pro zpravodajské adepty, prostě dezertoval.

Jinak řečeno: utekl.

A je poučné, jak se s touto nedůstojnou kapitolou Naujocksova života vyrovnal

jeho niterně spřízněný životopisec Günther Peis. Vyšel především z mnohokrát již použité myšlenky, že za vším podstatným v životě mužů se skrývá žena, a postavil před nás příběh lásky, vzdorující nepřízni osudu a válce. Děj se tu v rozporu s časovým sledem a dokumenty doloženými, skutečnými Naujocksovými činy, jmenovitě třeba při působení v Dánsku, vrací zpět na belgickou půdu, kde Alfred Helmut před časem sváděl boj s černým trhem. Stopy vedly – prý – také k jistému vlivnému muži do Antverp. Když tam Naujocks dorazil, provinilce nezastihl, ale zato byla doma jeho manželka. Clara Huygrenová, štíhlá, velké oči a černé vlasy, čtyřicet let. Bez ohledu na zájem, který v něm probudila, podal Naujocks hlášení o všem, co věděl. Zatkli spoustu lidí – a ani ona tomu neunikla.

„Navštivte mne, prosím,“ vzkázala mu z vězení.

S pomocí svých známostí si to zařídil, přišel – a řekla mu, že ji mají odvézt do říše. Tušil, že by to znamenalo její konec. Dívala se na něho svýma bezbrannými očima a tajný agent pocítil, že ho tato žena silně přitahuje.

Rozhodl se...

Požádal o vydání Clary Huygrenové s tím, že jde o nesmírně cenného svědka, a proto ji osobně dopraví do Německa k dalším výslechům. Jeli jeho vlastním vozem, téměř dnem i nocí, ale mezitím prý prožili i chvíle osudové vášně. Naujocks za sebou sebevražděně pátil mosty, ale marně hledal úkryt, kde by mohli přečkat nadcházející období. Pak si vzpomněl na jistého Wenera, dávného přítele a kolegu, který nyní působil u vídeňské pobočky sicherheitsdienstu. Že by to byl Götsch? Nevíme. Werner byl jejich příchodem zaskočen, ale přesto je po dva týdny skrýval v jednom z konspiračních bytů. Současně však také zjistil, že se po dezertérovi a jeho společníci naléhavě pátrá. Peis dokonce uvádí, že „jména i fotografie Naujockse a Clary uveřejnily všechny německé noviny a každý policista

znal jejich tváře“ – což je v příkrém rozporu s tím, že o čtvrt roku později se pracovník nejvyššího personálního úřadu SS domníval, že Naujocks normálně slouží u jednotek SS.

Nesporně mu však hrozilo vážně nebezpečí.

Vystřízlivěl a uvědomil si, že pro dezertéra z SS existuje jen jeden jediný – a zcela neodkladný – trest. Musel tedy volit mezi přitažlivou ženou a ještě přitažlivějším životem.

Zvolil, jak jinak, život.

Bylo jasné, že ve společnosti nápadně krásné ženy přitahuje nežádoucí pozornost, půjde-li však sám, má v převážně mužském chaosu vrcholícího válečného finále mnohem větší šanci. Ponechal tedy milenku jejímu osudu a odjel nočním rychlíkem z Vídně do Berlína. Pět týdnů tu žil jako štvanec, i nejbližší kamarádi se báli poskytnout mu azyl na déle než jednu či dvě noci. Nervozita, návaly panického strachu, nálet za náletem, občasný i hlad. A Spojenci stáli již u hranic Německa...

Vsadil – dle Peise – vše na jedinou kartu.

Týden před koncem října 1944 ukradl z parkoviště u berlínského kina osobní automobil a rozjel se směrem na západ. Ždímal z auta vše, čeho bylo schopno. Po dlouhých hodinách za volantem ho zastavila silniční kontrola. Do tváře mu svítila baterka, ústí hlavně zahlédl ve výši svých očí. I tak se mu však podařilo vyrvat z kapsy pistoli, padly dva výstřely téměř naslepo – a auto znovu vyrazilo kupředu.

Svívalo.

Zastavil, když už hlomoz fronty zblízka duněl do jeho uší, vystoupil z vozu, oblékl se do armádní uniformy bez hodnosti a bez Železného kříže, do kapes

přendal z civilního obleku něco málo peněz a falešné dokumenty na jedno z krycích jmen, které používal – Gunner Alfred Gerber. Šel za zvukem palby, stále blíž k bojovým liniím. Několika civilistům, se kterými se při své pouti setkal, tvrdil, že hledá mateřskou jednotku. I hlídka polních četníků, na kterou narazil, ho pustila dál bez valného podezření, vládl už zmatek, Němci stále ustupovali. Ve tři hodiny odpoledne objevil Naujocks veliký kráter, sedl si na jeho dno, přitiskl se ke stěně – a čekal. Přes okolní pole se o chvíli později přemísťovali dva američtí vojáci, kolem vybuchovaly granáty, muži skákali z kráteru do kráteru a kryli se za stromy, z nichž visely cáry kůry a polámané větve. Opět se zablesklo, detonace, pád do jámy... Když se rozptýlil prach a Američané otevřeli oči, poznali, že v úkrytu nejsou sami: seděl tam s nimi i chlapík v šedo zelené uniformě wehrmachtu. Ani se prý nenamáhal natáhnout ruku pro zbraň, která se povalovala vedle něho. Podíval se z jednoho na druhého a řekl anglicky:

„Mohli byste být tak hodní a zajmout mě?“

A pak přidal ještě jednu větu: „Jsem vám zcela k dispozici, pánové!“

Vojáci se zvedli a přikývli.

Günther Peis o této chvíli napsal: „Skončila se válka pro toho, kdo ji začal.“